

Justitiedepartementet
L2

103 33 Stockholm

**Yttrande över betänkandet Se barnet! (SOU 2017:6), ert dnr
Ju2017/01226/L2**

Tingsrätten har granskat det remitterade betänkandet utifrån de allmänna domstolarnas verksamhet och har följande inledande synpunkt. Utredningen har tagit ett vällovligt helhetsgrepp på hanteringen av mål om vårdnad, boende och umgänge samt verkställighetsärenden. Förslagen är grundade i en gedigen genomgång och analys av dels hur denna typ av mål och ärenden hanteras i allmänhet hos domstolar, dels hur 2006 års vårdnadsreform har fått genomslag i domstolarnas handläggning.

Tingsrätten vill därefter ge några särskilda synpunkter på utredningens förslag, också det utifrån de allmänna domstolarnas verksamhet.

Avsnitt 9.5

Att införa obligatoriska informationssamtal innan ett tvistigt yrkande om vårdnad, boende eller umgänge får framställas är ett välavvägt förslag både för att parter ska få behövlig information inför en process i domstol och för att hindra att vissa potentiella parter ens kommer till domstol. I de senare fallen handlar det i synnerhet om föräldrar som behöver endast visst kommunalt bistånd för hitta lösningar som är de bästa för barnet. Tingsrätten tillstyrker förslaget om obligatoriska informationssamtal.

Avsnitt 11.3

Vad gäller utgångspunkterna för bestämmande av vårdnaden är det bra, som föreslås i betänkandet, att flytta fokus från parternas samarbetsförmåga till deras respektive förmåga att ta ett gemensamt ansvar i frågor som rör barnet. Likaså är det bra att i 6 kap. 2 a § föräldrabalken lägga till att föräldrarnas förmåga att sätta barnets behov före den egna konflikten särskilt ska beaktas som en omständighet vid bestämmande av vad som är bäst för barnet. Nu nämnda förslag kan, som utredningen eftersträvar, minska parternas betoning av samarbetsproblem när det är tvist om vårdnaden. Detta kan i sin tur minska incitamenten för parter att agera på ett sätt som är konfliktfrämjande och i stället öka viljan hos dem att, i barnets intresse, försöka hitta lösningar på gemensamma problem. Tingsrätten tillstyrker dessa förslag som innebär förändringar av 6 kap. 2 a och 5 §§ föräldrabalken.

Avsnitt 11.8

Tingsrätten ställer sig tveksam till förslagen hänförliga till barns rätt att få information i den utsträckning som utredningen förordar. Givetvis bör barns inställning och åsikt, i den mån de kan avge en sådan, vara föremål för utredning i ett mål om vårdnad, boende och umgänge. Inhämtande av denna inställning eller åsikt bör också föregås av att barnet fått adekvat information av den som samtalar med barnet. Men barn behöver också skyddas från sina föräldrars konflikt. Tingsrätten är skeptisk till att domstolen ska uppmana parterna att informera barnet om en pågående domstolsprocess. Det riskerar att dels öka parternas incitament att faktiskt påverka barnet, dels öka parternas benägenhet att påtala att deras motpart hindrar barnet från att uttrycka sig fritt. Tingsrätten anser, som framgått ovan, att det för barn finns motsatta intressen i förhållande till hur mycket de ska involveras i utredningen i ett vårdnads-, boende- och umgänges- mål. Enligt tingsrättens uppfattning är det inte heller lämpligt att barnet regelmässigt ska informeras om de följder som barnets åsikter kan få för en utredares förslag till beslut och utgången i målet eftersom det lägger ett alldeles för stort ansvar på barnet. I de mål där konflikten mellan föräldrarna är särskilt svår kan det också leda till att barnet kommer att skuldbelägga sig själv inte minst i förhållande till den förälder som förlorar i domstolen (betänkandet s. 314 ff.). Det kan

inte anses nödvändigt att barn involveras mer än vad som är fallet idag. Tingsrätten föreslår därför att 6 kap. 2 b § utformas på ett sådant sätt att det klart framgår att det inte är parterna som ska informera barnet, utan att detta informationsansvar ska kopplas till en opartisk person utsedd av domstolen såsom en utredare hos socialtjänsten eller en medlare.

Vad gäller barns rätt att komma till tals vid medling vill tingsrätten understryka att det är av vikt att medlaren regelmässigt söker barnets inställning och åsikt genom samtal. Utformningen av författningskommentaren till 6 kap. 2 b § föräldrabalken (betänkandet s. 527) ger uttryck för en mer restriktiv hållning som inte ligger i linje med vad som anförs i avsnitt 10.7.5 (betänkandet s. 268 ff.). I synnerhet i de fall där det gått lång tid mellan dom och ansökan om verkställighet kan medlarens rapport vara det enda objektiva material om barnets inställning som tingsrätten kommer ha tillgång till.

Avsnitt 13.8, 14.6 och 15.4

Tingsrätten tillstyrker utan närmare kommentarer utredningens förslag om tillfällig vårdnadshavare, särskilda forumregler vid skyddade personuppgifter samt att en tidsgräns införs för vårdnads-, boende- och umgängesutredningar.

Avsnitt 15.3

Vad gäller förslaget om krav på särskilda skäl för att ett interimistiskt beslut om vårdnad ska få meddelas, menar tingsrätten att erfarenheten talar för att domstolarna redan idag endast mycket sällan förändrar vårdnaden interimistiskt. Emellertid kan den föreslagna lagtexten fylla en pedagogisk funktion i förhållande till parter och ombud, och minska benägenheten hos dem att framställa yrkanden om att förändra vårdnaden interimistiskt. Tingsrätten tillstyrker därför förslaget.

Avsnitt 15.8

Rörande förslaget att domstolen i verkställighetsärenden, om det finns särskilda skäl, ska få förordna att rättegångskostnaderna ska fördelas efter vad som är skäligt, anser tingsrätten i likhet med utredningen att det kan leda till att orimliga resultat undviks. Tingsrätten tillstyrker detta förslag och vill därtill lyfta frågan om

det inte skulle vara lämpligt att införa krav på ansökningsavgift även i verkställighetsärenden. Detta för att motverka att verkställighetsärenden initieras när det inte behövs.

Avsnitt 17.4

Vad gäller utredningens konsekvensanalys ställer sig tingsrätten frågande till om införandet av obligatoriska informationssamtal kan ge den besparing som utredningen gör gällande. Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna av utredningens förslag får anses vara gjord med en betydande osäkerhet.

Avslutning

Som avslutande synpunkt vill tingsrätten gärna se en modernisering av språket i 6 kap. 5 § föräldrabalken och då låta verbet *anförtro* få utgå. Ordet är föråldrat och framstår som mindre lämpligt att använda för att uttrycka vem eller vilka som ska ha vårdnaden om ett barn.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Peter Broberg, rådmännen Kavita Bäck Mirchandani och Robert Eneljung samt tingsfiskalen Linus Örnulf, föredragande.

Peter Broberg

Linus Örnulf